

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Викладач – канд. мист. Сбітняя Д.В.

Оркестрові струнні інструменти (3 курс).

Тема: Культурно-історичне значення Раціоналізму та Просвітництва в контексті європейської та світової культур (продовження)

1. Характерні ознаки стилю бароко та його представники.
2. Європейський класицизм, його основні принципи.
3. Класицизм в архітектурі, живописі, літературі.
4. Великі майстри живопису: Ніколя Пуссен, Антоніс Ван Дейк, Дієго Сільва де Веласкес, Рембрандт Харменсван Рейн – нові пошуки.
5. Творчість французьких драматургів П. Корнеля, Ж. Расіна, Ж.-Б. Мольєра.
6. Культурологічне значення творчості Д. Дефо та Дж. Свіфта.
7. Просвітництво в Німеччині. Представники "Бурі і натиску", їх ідеї.
8. Рококо та ампір в архітектурі.
9. Європейський сентименталізм.

Рекомендована література:

1. Ваткунас Г. Вехи эстетической культуры эпохи Просвещения / Ваткунас Г. - Вильнюс : Минтис, 1987. - 527 с.
2. Вейс Г. История народов мира: Костюм. Украшения. Предметы быта. Вооружение. Храмы и жилища. Обычаи и нравы. – М., 2004.
3. Вольтер. Философские повести / пер. с франц. ; сост. вст. ст. и ком. А. Михайлова. - М. : Правда, 1985. - 576 с.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств / Н.А. Дмитриева. - М.: Издательство «Искусство», 1990. - 620 с.
5. Історія світової культури: Навч. Посібник / Керівник авт. Колективу Л.Т. Левчук. - К., 2000.
6. Історія та теорія світової і вітчизняної культури: Навч. Посіб./ За ред. А.К. Бичко. – К., 1993.
7. Искусство Нового времени: Опыт культурологического анализа / отв. Ред. О. Кривцун. -СПб. : Алетейя, 2000. - 308 с.
8. Лабутина Т. Культура и власть в эпоху Просвещения / Т. Лабутина. _ Л. : РАН ; Институт всеобщей истории; М. : Наука, 2005. - 458 с.
9. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII - XVIII веков. - М., 1971.
10. Сіверс В.А. Історія світової культури : підручник / В.А. Сіверс. - НАКККіМ, 2011 - 368 с.
11. Шейко В.Н., Гаврошенко А.А. История художественной культуры: Учебник для вузов. - Ч. 4, 5. - Х., 1988.
12. Эко У. История красоты / под ред. У.Эко. - М. : Слово/Slovo, 2005. - 440 с.

Тема: Культура XIX століття. Романтизм та реалізм як культурні явища.

1. Історичні умови розвитку та особливості культури XIX ст.
2. Промисловий переворот. Розвиток науки й техніки.
3. Нова система освіти.
4. Романтизм в художній творчості: тематика, жанровий діапазон
5. Реалізм в європейській культурі XIX ст.: література, музика, живопис.

Рекомендована література:

1. Ванслов В. В. Эстетика романтизма / В. В. Ванслов. – М.: Искусство, 1966. – 404 с.
2. Вейс Г. История народов мира: Костюм. Украшения. Предметы быта. Вооружение. Храмы и жилища. Обычаи и нравы. – М., 2004.
3. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств / Н.А. Дмитриева. - М.: Издательство «Искусство», 1990. - 620с.
4. Жирмунский В. М. Немецкий романтизм и современная мистика / В.М. Жирмунский : [предисл. и коммент. А. Г. Аствацатурова]. – СПб.: АХИОМА, 1996. – 232 с.
5. Історія світової культури: Навч. Посібник / Керівник авт. Колективу Л.Т. Левчук. - К., 2000.
6. Історія та теорія світової і вітчизняної культури: Навч. Посіб./ За ред. А.К.Бичко. – К., 1993.
7. Искусство Нового времени: Опыт культурологического анализа / отв. Ред. О. Кривцун. -СПб. : Алетейя, 2000. - 308 с.
8. Искусство романтической эпохи : Материалы научной конференции. – М., 1969. – 169 с.
9. Литературные манифесты западноевропейских романтиков: [собрание текстов]; [вступит. ст. и общ. ред. А. С. Дмитриева]. - М.: Изд. Моск. университета, 1980. – 638 с.
10. Лотман Ю. Беседы о русской культуре, быт и традиции русского дворянства (XVIII – нач. XIX века) / Юрий Михайлович Лотман : [2-е изд., доп]. – СПб.: «Искусство – СПб», 2006. – 413 с.
11. Лотман Ю. М. Театр и театральность в структуре культуры начала XIX века / Лотман Ю. М. // Избранные статьи : [в 3 томах]. – Таллинн: «Александра». Т.І.: Статьи по семиотике и топологии культуры. – 1992. – 486 с.
12. Сіверс В.А. Історія світової культури : підручник / В.А. Сіверс. -НАКККіМ, 2011 - 368 с.
13. Шейко В.Н., Гаврошенко А.А. История художественной культуры: Учебник для вузов. - Ч. 4, 5. - Х., 1988.
14. Эко У. История красоты / под ред. У.Эко. - М. : Слово/Slovo, 2005. - 440 с.

Тема: Культура ХІХ століття. Художні течії другої половини ХІХ ст.:натуралізм, символізм, імпресіонізм, постімпресіонізм.

1. Е.Золя –ідейний глава і теоретик натуралізму.
2. Символізм в літературі та живописі.
3. Імпресіонізм та постімпресіонізм в образотворчому мистецтві та музиці.
4. Театральне мистецтво др.пол. ХІХ ст.
5. Народження кіно.
6. Архітектурадругоїполовини ХІХ ст. Еклектизмстилів.

Рекомендована література:

1. Вейс Г. Историянародов мира: Костюм. Украшения. Предметыбыта. Вооружение. Храмы и жилища. Обычай и нравы. – М., 2004.
2. Дмитриева Н.А. Краткаяисторияискусств / Н.А. Дмитриева. - М.: Издательство «Искусство», 1990. - 620с.
3. Історія світової культури: Навч. Посібник /Керівник авт. Колективу Л.Т. Левчук. - К., 2000.
4. Історія та теорія світової і вітчизняної культури: Навч. Посіб./ За ред. А.К.Бичко. – К., 1993.
5. Искусство Нового времени: Опыткультурологическогоанализа / отв. Ред. О. Кривцун. -СПб. : Алетейя, 2000. - 308 с.
6. Сіверс В.А. Історія світової культури : підручник / В.А. Сіверс. -НАКККіМ, 2011 - 368 с.
7. Шейко В.Н., Гаврошенко А.А. Историяхудожественнойкультуры: Учебник для вузов. - Ч. 4, 5. - Х., 1988.
8. Эко У. Историякрасоты / под ред. У.Эко. - М. : Слово/Slovo, 2005. - 440 с.

Теми з підготовки й захисту реферату:

1. Італійське Відродження і світовий культурний розвиток.
2. Гуманізм як ідеологія Відродження.
3. Значення спадщини античності для культури Ренесансу.
4. Творчість Данте – джерело гуманістичної культури епохи Відродження.
5. Франческо Петрарка – перший європейський гуманіст, родоначальник нової системи культурних цінностей.
6. Розвиток науки і освіти в добу Відродження.
7. Меценатство у добу Відродження.
8. Видатні вчені епохи Відродження.
9. Мистецтво італійського Ренесансу.
10. Творчі портрети видатних художників епохи Відродження: Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаеля.
11. Образотворче мистецтво Північного Відродження. Видатні представники: життя та творчість.
12. Сміхова культура в романі Франсуа Рабле "Гаргантюа і Пантагрюель" та її культурологічне значення.
13. Гуманістичні ідеї в "Пробах" Мішеля де Монтеня
14. Символічні глибини "Дон Кіхота" Мігеля де Сервантеса Сааваедра.
15. Еразм Роттердамський та його час.
16. Лютер, Кальвін - видатні представники Реформації.
17. Уільям Шекспір – геніальний драматург, режисер і організатор театру, гуманіст пізнього Відродження.
18. Історичні умови і визначальні фактори розвитку культури в епоху Просвітництва.
19. Ідеї Вольтера, Дідро, Руссо, Гердера.
20. Інтелектуальні течії епохи Просвітництва.
21. Культурно-ціннісний зміст статті І. Канта "Що таке просвітництво".
22. Художні стилі епохи Просвітництва.
23. Творчість Караваджо, Веласкеса, Рубенса, Рембрандта.
24. Література епохи Просвітництва.
25. Ломоносов – вчений і літератор.
26. Історичні умови і визначальні фактори розвитку культури в ХІХ ст.
27. Розвиток науки й техніки в ХІХ ст.
28. Природа та культура в філософії І. Канта.
29. Художні течії в мистецтві ХІХ ст. та їх соціальна основа.
30. Виникнення реалізму – новий важливий етап в культурному розвитку людства.
31. Театр та музика другої половини ХІХ ст.

Письмова контрольна робота

1. Яких титанів Італійського Відродження Ви можете назвати?
2. Розкрийте суть поняття «ренесансна людина».
3. Головні риси епохи Відродження:
  - а) гуманізм;
  - б) мораль «вседозволення»;
  - в) антропоцентризм;
  - г) аскетизм;
  - д) критичний метод пізнання.
4. Розташуйте події в хронологічній послідовності:
  - а) винайдення друкарського верстата;
  - б) відкриття Краківського університету;
  - в) другий розкол християнства, початок Реформації;
  - г) створення першого кишенькового годинника («Нюрнберзьке яйце»);
  - д) побудова в Італії за проектом Мікеланджело першої публічної бібліотеки в Західній Європі (Лауренціани);
  - е) побудова в Лондоні великого театру «Глобус».
5. З якого твору Уільяма Шекспіра взяті такі слова: «Бути чи не бути?»:
  - а) «Гамлет принц Датський»;
  - б) «Король Лір»;
  - в) «Отелло».
6. Головний культурний центр Італії епохи Відродження:
  - а) Венеція;
  - б) Мілан;
  - в) Неаполь;
  - г) Рим;
  - д) Флоренція.
7. Кому належить думка, що саме мир, а не насильство і війни, втілює в собі всі цінності людської культури. Мир - це «джерело, батько, годувальник, множитель і захисник усюго найкращого, що будь-коли існувало... на землі»:
  - а) Томасу Мору;
  - б) Еразму Роттердамському;
  - в) Томмазо Кампанеллі.
8. Представниками яких націй були вчені: Коперник, Бекон, Галілей, Декарт, Кеплер?
9. Гуманістичні ідеї втілені у творчості:
  - а) Данте Аліґ'єрі;

- б) Інститоріса та Шпренгера;
- в) Франческо Петрарки;
- г) Леонардо Бруні.

10. Причини, що викликали Реформацію:

- а) розклад феодального способу виробництва;
- б) зародження нових капіталістичних відносин і нових класів;
- в) загострення соціально-політичних суперечностей;
- г) середньовічні ересі, що розвивалися в умовах гострих зіткнень XIV - XV ст.

11. Назвіть основні домінуючі культури європейського просвітництва.

12. Панівна ідея Просвітництва:

- а) розум як єдиний дійовий засіб пізнання світу;
- б) релігійний досвід;
- в) чуттєвий досвід.

13. Які особливості бароко? Чим зумовлена поява цього стилю?
Назвіть його яскравих представників.

14. Правильно розташуйте прізвища:

Йоган Вольфганг Гете, Роберт Берне, Вольтер, Уільям Гарвей, Еванджеліста Торрічеллі, Ісаак Ньютон, Томас Гоббс, Шарль Луї Монтеск'є, Нікола Пуссен, Джон Локк, Йоганн Фрідріх Шіллер, Джованні Казанова, Франсіско Хосе де Гойя, Йоганн Генріх Песталоцці, Йоганн Готфрід Гердер.

- а) французький живописець, творець найбільш універсальної доктрини класицизму, фундаментом якого вважав раціоналізм;
- б) великий англійський фізик, астроном, математик, який відкрив закон всесвітнього тяжіння;
- в) французький філософ, історик, письменник, найвидатніший діяч французького Просвітництва;
- г) німецький поет і драматург, теоретик мистецтва Просвітництва, автор праць з естетики;
- д) англійський філософ, який вважав, що при відсутності громадянського стану завжди є війна всіх проти всіх, збиткова для всіх;
- е) італійський фізик і математик, який винайшов барометр і дав основу для науки метеорології;
- є) французький філософ, історик, просвітитель, письменник, якого поруч з Вольтером називають «патріархом» французького Просвітництва;
- ж) англійський філософ, просвітитель, теоретик англійського раціоналізму;
- з) німецький письменник і мислитель, автор всесвітньо відомої драматичної поеми «Фауст»;

- и) великий шотландський поет;
- і) іспанський живописець, графік, який здійснив глибокий вплив на все європейське мистецтво;
- ї) англійський вчений, який першим відкрив кровообіг і став засновником фізіології як науки;
- й) італійський письменник мемуарист, неперевершений авантюрист, який став персонажем багатьох художніх творів;
- к) німецький просвітитель, дослідник національних культур, історіософ, літературознавець;
- л) швейцарський педагог

15. На фоні яких соціально-економічних перетворень розвивалися духовні процеси ХІХ ст.?

16. Для розвитку архітектури другої половини ХІХ ст. характерним напрямом є:

- а) класицизм;
- б) готика;
- в) бароко;
- г) еkleктика і стилізація.

17. К. Моне, Е. Мане, Е. Дега, О. Ренуар. Гасло цих художників: “Малюю те, що бачу”. Хто вони:

- а) імпресіоністи;
- б) символісти;
- в) натуралісти;
- г) постімпресіоністи;
- д) передвижники.

18. Е. Кін, Ф. Леметр, С. Бернар, Т. Сальвіні, Е. Дузе. У межах якого напрямку працювали ці театральні актори?:

- а) реалізм;
- б) романтизм;
- в) експресіонізм;
- г) сюрреалізм.

19. Правильно розташуйте прізвища:

П'єр Огюст Ренуар, Фрідріх Ніцше, Вільгельм Грімм, Чарльз Дарвін, Гульєрмо Марконі, Зигмунт Фрейд, Альберт Ейнштейн, Моріс Метерлінк, Вашингтон Ірвінг, Еміль Золя.

- а) німецький філолог, збирач та видавець казок;
- б) видатний французький письменник, який теоретично обґрунтував натуралізм та імпресіонізм - напрями у літературі і мистецтві останньої третини ХІХ ст.;

- в) німецький і американський фізик, творець теорії відносності;
- г) американський письменник, «батько американської літератури»;
- д) австрійський вчений, психолог, засновник психоаналізу;
- е) італійський радіотехнік і підприємець, який одержав патент на винахід радіоприймача;
- є) англійський природознавець;
- ж) французький живописець, графік і скульптор;
- з) німецький філософ, поет, один із засновників «філософії життя»;
- и) бельгійський письменник-символіст, лауреат Нобелівської премії, якого називали «бельгійським Шекспіром».